

Halász Péter

A KÜLDETÉSES SZÉKELYFÖLD ÉS A 80 ESZTENDŐS FERENCZES ISTVÁN

Nem nehéz egy *Székelyföld* névvel megjelenő periodikában megtalálni a sajátos ízt, jelleget, hiszen a székely táj, benne a teremtett és létrehozott értékek, a székely sors sajátossága valósággal adja, kínálja magát. De számomra, a „táposokkal” gyakran egyetlen közömbös mozdulattal összemosott „anyaországi” számára a költő, az író, az irodalom-szervező, a szerkesztő Ferenczes István és a *Székelyföld* küldetéses szolgálatának legértékesebb hozadéka az a rehabilitációs törekvés, amivel elszántan igyekeznek gyarapítani azon kivételek számát, akik és amik nem akarják, nem tudják éreztetni a moldvai magyarokkal másodrendűségüket, csökkent értékűségüket, hátramaradottságukat, bizonytalan identitásukat, és főleg nem akarják rájuk „kollektíven” kiterjeszteni többségükben nem önhibájukból következő „fogyatékoságaikat”.

A csángók római katolikus vallásuk, valamint a magukkal hozott szokásaik, dalaik, folklórjuk, hiedelem- és ízlésviláguk határozottan megkülönböztette őket a görögkeleti egyházhoz tartozó oláhoktól. Anyanyelvük egyre kevésbé kaphatott helyet templomaikban, iskoláikban, mindinkább kiszorult a közéletből, mára pedig lassan már otthonaikban is könnyen elenyészik. Identitásukat tehát különböző fejlődési szakaszban lévő embrionális állapotúnak mondhatnánk, amit számomra legtalálóbban egy idős, luzikalagori ember fogalmazott meg: „*Ha kell, magyarok vagyunk, ha kell, csángók vagyunk, ha kell, katolikusok vagyunk, ha kell, oláhok vagyunk, (...) de azok vagyunk, akik vagyunk!*” Ebben a sok igazságot tartalmazó szentenciában érzésem szerint a 'kell' ige jelentőségét célszerű elsősorban hangsúlyoznunk. De hát az emberek – gyarlók. Tapasztalhatjuk, hogy minél nehezebb anyagi, erkölcsi, identitásbeli állapotban él az egyén vagy a közösség, annál inkább törekszik arra, hogy a nála is rosszabb, bizonytalanabb helyzetűekhez viszonyítva igyekezzék szert tenni az önérzetéhez oly nélkülözhetetlen fölényhez, vagy legalább annak látszatához.

Ezeknek a szerencsére csak ritkán lángra kapó, de izzó hasábotok igazgató, hozzáértő tűzmester felelősségteljes munkájához merem ha-

sonlítani a 80. életévébe lépő Ferenczes István alapító főszerkesztő egyre kevesebb mozdulattal, egy-egy szemöldökrándítással vezénylő munkáját, aminek iránya jól megszabott, a megjelenés pontosságáról gyakorlott munkatársi gárda gondoskodik, s a különböző témájú írások helyes arányáról jó szóval oktatott, sőt időnként még játszani is engedett szerkesztőség gondoskodik. A szívem szerint oly fontos moldvai magyarok sorsa iránti „székely olvasók érzékenyítése” pedig nem állt le egy pillanatra sem. A Bibliotheca Moldaviensis sorozat legfontosabb kötetei magyar és román nyelven megjelentek, a különösen értékes *Moldvai Magyarság* folyóiratnak mindeddig nem került jó gazdája, de egyszer talán még föltámasztja valaki, s úgy tűnik, hogy hiányát részben talán pótolni tudja a *Székelyföld*. Biztos vagyok benne, hogy a nyolcvanasok illusztris társaságába érkező Ferenczes István számára is szép születésnap ajándék lenne, ha – mint a mesebeli Hófehérekét – életre csókolná egy királyfi vagy egy királyleány.

Én, aki nem vagyok se költő, se szépíró, mezei néprajzgyűjtőként elsősorban mint a moldvai magyarok értékeinek és helyzetük minél szélesebb körű megismertetésének lehetőségét láttam és becsültem a Ferenczes István által létrehozott sajtótermékekben, már Belső-Magyarországról is a hasonló értékrendű fegyvertársat láttam benne. Nem volt nehéz megéreznem és megértenem, hogy miféle ordasok tépik tájainkat; sem pedig azt, hogy milyen veszedelmekről álmodhat a népéért aggódó magyar, akár Csíkpálfalván született, akár a Lágymányoson. Amikor aztán úgy hozta a sorsom, hogy magam is a Madaras és a Naskalat közötti, a térképen legalábbis mindössze tenyérnyi térségen szerettem volna megvetni a lábamat, szinte együtt leshettük a Moldvába csángált magyarok nemcsak pillanatnyi, de tán jövőbeli sorsának is minden szeizmográfnál finomabban jelző kilengéseit. Ennek során – érzésem szerint – úgy tudtuk összevetni a vállunkat, ahogy kellene mindenkinek minden nemes ügy érdekében. A Bibliotheca Moldvaiensis tucatnyi kötete, a *Moldvai Magyarság* több mint húsz évfolyama és a *Székelyföld* jó néhány ívnyi, még keletebbre tekintő tanulmánya nélkül összehasonlíthatatlanul szegényebb lenne a moldvai magyarok múltjával, jelenével foglalkozó szakirodalom. S reménykedjünk, hogy talán jövőbeli esélyeikre is kedvezően hathat. Nekem pedig megadta, megadja a szívem szerint való hasznos munka illúzióját.

Kedves István, engedd meg, hogy a mindezért érzett hála szavaival köszöntselek 80. születésnapodon.